

Sygn. akt VI Ka 325/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w VI Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Tomasz Skowron (spr.)

Sędziowie SO Klara Łukaszewska

SO Andrzej Żuk

Protokolant Małgorzata Pindral

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Zgorzelcu B. Z.

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 roku

sprawy **A. M.** ur. (...) w Z., s. M. i A. z domu N.

oskarżonego z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zgorzelcu

z dnia 3 marca 2016 r. sygn. akt II K 800/15

uchyla zaskarżony wyrok wobec oskarżonego A. M. i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Zgorzelcu do ponownego rozpoznania

Sygn. akt VI Ka 325/16

UZASADNIENIE

A. M. oskarżony został o to, że:

w okresie od dnia 19.03.2013 r. do dnia 27.03.2013 r. w Z., działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził przedstawicieli firmy (...) Sp. z o.o.” do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 47.863,08 złotych, wyzyskując błąd co do nie powiadomienia o złożeniu wniosku o upadłość firmy (...) w Z., czym działał na niekorzyść firmy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w M. tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art.12 k.k.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu wyrokiem z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie o sygn.. IIK 800/15:

1. uniewinnił oskarżonego A. M. od popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, stanowiącego występki z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk,
2. na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz A. M. kwotę (...) (jeden tysiąc czterysta dwadzieścia osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z wyboru,
3. na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciążył Skarb Państwa

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 438 pkt 2 kpk), a mianowicie,

a. art. 170 § 1 pkt 2 kpk oraz art. 7 kpk w zw. z art. 193 § 1 kpk poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości oraz o dołączenie akt Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze, sygn. akt V GU 7/13 i przeprowadzenie dowodu z dokumentów zawartych w tych aktach na okoliczność sytuacji finansowej i majątkowej oskarżonego w okresie od stycznia 2013 r. do dnia ogłoszenia upadłości i ustalenia, czy zaciągając zobowiązania w spółce (...) sp. o. o. miał on realną możliwość ich spłaty, podczas gdy przeprowadzenie tych dowodów pozwoliłoby na ustalenie sytuacji finansowej firmy oskarżonego w dniu przystąpienia do zamawiania towarów w spółce (...) sp. o. o. i jego zamiaru popełnienia czynu zabronionego z art. 286 § 1 kk,

b. art. 4 kpk, art. 7 kpk, art. 410 kpk i art. 424 § 1 kpk poprzez:

i. wybiórczą analizę zeznań świadków, których Sąd uznał za wiarygodnych, dotyczących wiedzy oskarżonego o jednostkowych zamówieniach składanych w spółce (...) sp. o. o. oraz jego zaangażowaniu w proces zamówień towarów i uznanie, że zeznania te potwierdzają wyjaśnienia oskarżonego w tym zakresie, podczas gdy ich interpretacja prowadzi do innych wniosków i wskazuje, że zamówienia te były konsultowane z oskarżonym, a on sam miał o nich szczegółową wiedzę,

ii. wybiórczą analizę zebranych w sprawie dokumentów, w tym pominięcie, że jak wynika z wniosku o ogłoszenie upadłości oskarżonego (k. 95 – 99) w dacie jego sporządzenia (18 marca 2013 roku) miał on ponad 11,5 miliona złotych nieuregulowanego zadłużenia,

(...). dokonanie oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób dowolny, z przekroczeniem granic ustawowej swobody i uznanie, że oskarżony na żądanie świadka M. K. (1) przekazał pokrzywdzonej spółce zaświadczenia z ZUS i US dot. jego firmy, podczas gdy takie dokumenty w ogóle nie znalazły się w materiale dowodowym, a bazując na doświadczeniu życiowym – nie sposób przyjąć, że pokrzywdzona spółka dysponując tymi zaświadczeniami zgodziłaby się na sprzedaż towarów z odroczonym terminem płatności.

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść tego orzeczenia (art. 438 pkt 3 kpk) poprzez przyjęcie, że:

a. na początku 2013 r. oskarżony podczas spotkania z prezesem spółki (...) V. sp. o. o. M. K. (1) szczegółowo przedstawił sytuację finansową firmy (...), poziom jej zadłużenia, poziom wymagalnych roszczeń oraz wartość wymagalnych kontraktów, a także omawiał zaległości firmy (...) w stosunku do spółki (...) sp. o. o. i w czasie tej rozmowy prezes spółki (...) V. sp. o. o. zapewnił oskarżonego, że pomoże mu w realizacji budowy hali sportowej w Z. i dostarczy niezbędne materiały, mimo że okoliczności te, a zwłaszcza fakt szczegółowego przedstawienia sytuacji finansowej firmy, nie wynikają z zebranego materiału dowodowego,

b. oskarżony nie uczestniczył osobiście w realizowaniu zamówień jednostkowych towaru od spółki (...) sp. o. o. , mimo że z zeznań świadków K. P. i S. Ł. wynika, że zamówienia te były z nim konsultowane i wiedział on o ich realizacji,

c. pierwsze zamówienie towaru od firmy (...) sp. o. o. zostało złożone w dniu 11 lutego 2013 r. , a ostatnie w dniu 18 lutego 2013 r., podczas gdy z dokumentów zamówień wynika, że pierwsze zamówienie zostało złożone w dniu 7 lutego 2013 r., a ostatnie w dniu 21 marca 2013 r.,

d. oskarżony nie miał absolutnie zamiaru wprowadzenia w błąd spółki (...) sp. o. o. i doprowadzenia jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, o czym miałyby świadczyć m. in. jego współpraca z syndykiem oraz wykonywanie napraw gwarancyjnych już po ogłoszeniu upadłości, podczas gdy prawidłowa analiza wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów nie daje podstaw do sformułowania takiego stwierdzenia i nakazuje

wioskować, że oskarżony już przystępując w lutym 2013 r. do zamawiania towaru od spółki (...) sp. o. o. działał z zamiarem bezpośrednim popełnienia przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 kk, a jego późniejsze postępowanie, w szczególności po ogłoszeniu jego upadłości, nie ma znaczenia dla bytu tego przestępstwa.

Stawiając powyższe zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja złożona przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego jest zasadna. Na uwzględnienie zasługuje przede wszystkim zarzut wymieniony w apelacji jako drugi, a mianowicie błąd w ustaleniach faktycznych będącego konsekwencją wybiórczej oceny materiału dowodowego. Sąd meriti przyjął, że na początku 2013r. oskarżony udał się do siedziby spółki (...), aby uzyskać zapewnienie o dalszej współpracy i gdzie w rozmowie z jej prezesem przedstawił jak kształtuje się sytuacja finansowa jego firmy i poziom zadłużenia, jak też wartość nowo podpisanych kontraktów. Tymczasem świadek M. K. (1) prezes zarządu firmy (...) zeznał (k. 595-596): „pan M. nie przedstawił nam jaka jest kondycja finansowa jego firmy, natomiast przekazał nam informacje o budowach jakie ma w realizacji oraz, że za te budowle oczekuje dość znacznej gotówki”. Dokonana zatem ocena wskazanych dowodów – wyjaśnień oskarżonego (które sąd uznał w całości za wiarygodne) oraz zeznań świadka M. K. (1) nie zasługuje na akceptację sądu odwoławczego.

Nie przekonujące są rozważania sądu I instancji o braku zamiaru wprowadzenia w błąd pokrzywdzonej spółki co do zapłaty za dostarczany towar. Zważywszy na fakt, że niespełna dwa miesiące po spotkaniu w siedzibie firmy (...) oskarżony złożył wniosek o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej (kopia wniosku k. 95-99), gdzie wskazał, że posiada zadłużenie na ogólną kwotę 11 560 613 zł. Trudno sobie wyobrazić, że w momencie spotkania z prezesem pokrzywdzonej firmy oskarżony nie miał świadomości ciężących na jego firmie zobowiązaniach, podobnie jak i to że dokładnie przedstawił on M. K. (1) stan zadłużenia, a ten pomimo to wyraził chęć dalszej współpracy. Należy w tym miejscu wskazać, że sam oskarżony w swoich wyjaśnieniach złożonych w postępowaniu przygotowawczym (k.458v.) mówił, że nie poinformował firmy (...) o złożeniu wniosku o upadłość i składał do nich zamówienia na dalszy towar gdyż mogliby odmówić wydania i sprzedaży towaru. Z wyjaśnień tych nadto wynika, że miał on pełną świadomość tego, że pomimo złożenia wniosku o upadłość w dalszym ciągu pobierane były towary od firmy (...), gdyż były one potrzebne do realizacji umów związanych z budową hali sportowej w Z.. Sąd rejonowy upatruje brak zamiaru działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w tym, że „miał on pełne prawo oczekiwać zapłaty od Gminy Miejskiej Z. za wykonane roboty kwoty ok. 1 700 000 zł. I to właśnie odmowa zapłaty tej kwoty przyczyniła się przede wszystkim do problemów finansowych firmy (...). Wniosek sądu jest chybiony zważywszy na wskazaną wcześniej kwotę ogólnego zadłużenia firmy (...), a którą to kwotę wskazał sam oskarżony we wniosku o ogłoszenie upadłości. Okoliczność, że oskarżony po ogłoszeniu upadłości nie ukrywał majątku a w toku postępowania upadłościowego ściśle współpracował z syndykiem nie daje podstaw do twierdzenia, że swoim zachowaniem wobec M. K. (1) i firmy (...) nie zrealizował on znamion czynu zabronionego z art. 286§1 k.k. Wyżej już wskazano, że same wyjaśnienia oskarżonego pozwalają na takie stwierdzenie, gdyż wprowadził on swojego kontrahenta w błąd co do swojej sytuacji finansowej, a następnie już po zgłoszeniu wniosku o upadłość w dalszym ciągu składał zamówienia i odbierał towar, który był mu potrzebny do realizacji inwestycji – budowy hali sportowej w Z..

Podkreślić należy, że istotą przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 k.k. jest doprowadzenie pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia w błąd, bądź wykorzystania takiego błędu. Ustawowe znamię, stanowiące skutek przestępstwa oszustwa określonego w art. 286 § 1 k.k., wypełnione zostaje wtedy, gdy sprawca, działając w sposób opisany w tym przepisie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem, które jest niekorzystne z punktu widzenia interesów tej osoby lub innej osoby pokrzywdzonej. Powstanie szkody w mieniu nie jest koniecznym warunkiem do przyjęcia, że doszło do tak pojmowanego niekorzystnego rozporządzenia. (tak SN w wyroku z dnia 30 sierpnia 2000 r., sygn. akt V KKN 267/2000, OSNKW 2000/9-10/85). Przy ustalaniu zamiaru sprawcy oszustwa, w zasadzie nie przysługującego się do popełnienia czynu, w szczególności przy zawieraniu umów o pożyczkę pieniędzy należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności, na których podstawie

można byłoby wyprowadzić wnioski dotyczące realności wypełnienia obietnic złożonych przez sprawcę osobie rozporządzającej mieniem, a w szczególności jego możliwości finansowe, skalę przyjętych zobowiązań, które ma świadczyć z niekorzyścią dla siebie sprawca na korzyść rozporządzającego mieniem, zachowania sprawcy po spełnieniu świadczenia, jego stosunek do rozporządzającego mieniem w związku z upływem terminów płatności pożyczonej sumy z jednoczesną oceną przy zwłoce płatności zmian w sytuacji materialnej sprawcy na niekorzyść oraz przyczyn takiego stanu rzeczy. Tylko bowiem kompleksowa ocena pozwoli logicznie rozstrzygnąć, czy niespłacenie kredytu (pożyczki) stanowi przestępstwo oszustwa, czy jedynie niekaralne niedotrzymanie warunków umowy. (por. wyrok SN z dnia 03 kwietnia 1980r. II KR 73/80, niepublikowany).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że to właśnie zabiegi oskarżonego A. M. doprowadziły do tego, że (...) wydał dla firmy oskarżonego materiały budowlane, za które w rezultacie nie otrzymał on zapłaty. O tym, że zachowanie oskarżonego miało charakter podstępny świadczą chociażby wyjaśnienia samego oskarżonego, w których mówi on o powodach które skłoniły go do niepoinformowania przedstawicieli spółki (...) o złożeniu wniosku o upadłość. Zachowanie oskarżonego zdaniem sądu odwoławczego ukierunkowane było na uzyskanie od firmy należącej do M. K. (2) towarów potrzebnych na realizację wykonywanej inwestycji – budowy hali sportowej w Z.. Powołane przez sąd meriti judykaty sądów apelacyjnych szczególnie Sądu Apelacyjnego w Łodzi sygn. akt II AKa 288/12 z dnia 22 stycznia 2013r. , czy też Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 listopada 2015r. sygn. akt II AKa 376/14 wbrew ocenie sądu I instancji przesądzają o uznaniu ciągu zachowań oskarżonego A. M. za wyczerpujące znamiona występku z art. 286§1 k.k. Wyżej już wskazano, że na spotkaniu z prezesem firmy (...) zataił on rzeczywistą sytuację finansową swojej firmy, a przede wszystkim stan zadłużeń, wskazując jedynie na spodziewane wpływy z tytułu realizacji inwestycji na rzecz Gminy Miejskiej Z.. Następnie już po złożeniu wniosku o upadłość nadal pobierał towar z (...). Nie przekonuje przy tym całkowicie tłumaczenie oskarżonego, że przecież nie wiedział on czy upadłość zostanie ogłoszona zważywszy na stan zadłużenia firmy (...) – ponad 11 mln zł. Przy wierzytelnościach na kwotę niewiele ponad 1,5 mln. zł.

Nie przekonująca jest również dokonana przez sąd I instancji ocena zeznań M. K. (1) i w efekcie wysnuty wniosek, że przedstawiciele firmy (...) mieli pełną świadomość co do kondycji finansowej (...). Występujące wcześniej „zatory płatnicze” ze strony (...) mogły wskazywać na pewne kłopoty. Tym niemniej nie sposób jest postawić znak równości pomiędzy tymi „zatorami płatniczymi” a ogłoszeniem upadłości, co właśnie w niniejszej sprawie nastąpiło.

Mając powyższe na uwadze zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zgorzelcu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd rejonowy przeprowadzi postępowanie dowodowe w sposób pozwalający na poczynienie prawidłowych ustaleń faktycznych. Nie widzi sąd odwoławczy potrzeby poszerzania materiału dowodowego w jakimkolwiek zakresie. Tak zebrany materiał dowodowy sąd podda wszechstronnej, wyczerpującej analizie, uwzględniając wyżej poczynione uwagi.